

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
кандидата економічних наук, доцента
Семенової Валентини Григорівни
на дисертаційну роботу Холявки Лілії Юрївни
на тему «Формування і використання інтелектуального
потенціалу підприємства»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Характерною рисою сучасного економічного розвитку є активний пошук ідей, підходів, методів і засобів модернізації як економіки в цілому, так і діяльності конкретного підприємства. Серед найбільш характерних особливостей такого розвитку слід визначити принципову необхідність дослідження інтелектуальних ресурсів та інших близьких за значенням категорій. При цьому, значно вищою порівняно з попередніми етапами розвитку економіки є швидкість формування знань, розширення інструментів зберігання і поширення знань, що забезпечують можливість автоматизованої систематизації і оперативного доступу до інформації, посилення потреби в інноваціях, які стають основним шансом виживання підприємства в конкурентних умовах. Тобто мова йде про інтелектуальний потенціал та необхідність удосконалення методичних рекомендації щодо його формування і використання підприємствами. З огляду на це, тема дисертаційної роботи Холявки Л.Ю. «Формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства» є актуальною у теоретичному і прикладному значеннях.

2. Використання положень та результатів дисертаційної роботи під час виконання науково-дослідних тем.

Актуальність теми дисертації підтверджується використанням її

результатів у розробленні держбюджетної теми Національного університету «Львівська політехніка» ДБ/Інформ «Геоінформаційні технології аналізу стоку та емісії парникових газів у лісовому господарстві для підтримки прийняття рішень» (номер державної реєстрації № 0111U001210), у межах якої автором розкрито послідовність проектної стадії формування інтелектуального потенціалу підприємств на засадах процесно-структурованого підходу (акт впровадження від 25.11.2014 р.).

Окрім того, дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи «Побудова систем процесно-структурованого менеджменту в умовах розвитку міжнародної економічної діяльності» (номер державної реєстрації 0114U001692).

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані у дисертаційній роботі Холявки Л.Ю., є достовірними та достатньо обґрунтованими.

Вирішення завдань дослідження забезпечується застосованими автором сучасними методами наукових досліджень, таких як порівняння та узагальнення, групування і систематизація, анкетування, експертні оцінки та емпіричне дослідження, індексний метод, метод кореляційно-регресійного аналізу, метод економіко-математичного моделювання, графічний метод.

Також, високий рівень обґрунтованості викладених наукових положень підтверджується їхньою апробацією на п'ятнадцятьох конференціях і використаннім звітності та експертних даних за проблематикою формування і використання інтелектуального потенціалу вітчизняних машинобудівних підприємств.

Сформульовані до дисертаційної роботи висновки відповідають поставленим завданням дослідження, є науково обґрунтованими, мають практичну спрямованість та не містять протиріч.

Слід відзначити застосований дисертантом сучасний інструментарій наукових досліджень, зокрема програмне забезпечення для розрахунку моделей оптимізації, побудови моделей кореляційно-регресійного аналізу та аналізування значного масиву інформації. Також автором використовується ґрунтовний розрахунковий апарат, про що свідчить значна кількість проведених розрахунків та наведених графіків, що представлені на тридцяти трьох сторінках додатків. Тобто, можна стверджувати про достатність інструментального забезпечення, що дозволило одержати обґрунтовані результати дослідження.

Важливим результатом дисертаційної роботи, що засвідчує її аргументованість, є значна кількість опублікованих автором наукових праць, з яких 3 колективні монографії, 1 навчальний посібник, 8 статей у наукових фахових виданнях України, з них 2 публікації у виданнях України, які включено до наукометричних баз даних, 2 статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав, 15 тез доповідей наукових конференцій.

Отже, викладене вище засвідчує аргументованість та достовірність викладених наукових положень, висновків і практичних рекомендацій у дисертаційній роботі Холявки Л.Ю.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Ключові наукові положення дисертаційної роботи Холявки Л.Ю. одержані нею самостійно та є результатом особистих досліджень. Проаналізована робота і автореферат підтверджують наявність наукової новизни, що представлені послідовно та об'єктивно.

Головним результатом дослідження є розроблений метод обґрунтування пріоритетності параметрів інтелектуальної взаємодії управлінців задля покращення результативності використання інтелектуального потенціалу підприємства на основі забезпечуваних ним заходів коригування рівня залучення управлінського персоналу до процесів створення інтелектуальних продуктів господарюючих суб'єктів (підр. 3.2, стор. 149-165). Запропонований

метод має практичну спрямованість і дозволяє інтегрувати процеси використання інтелектуального потенціалу підприємства.

Заслужовує на увагу введений автором етап взаємоузгодження за цілями у плануванні інтелектуального потенціалу підприємства на проектній стадії його формування (підр. 2.3, стор. 117-130). Впровадження даного етапу на прикладі конкретного машинобудівного підприємства, що супроводжувалося ідентифікацією індивідуальних, колективних і корпоративних цілей формування його інтелектуального потенціалу, їхнім групуванням, розрахунком показників абсолютної взаємоузгодження, досяжності, відносного взаємоузгодження та прийняттям управлінських рішень щодо підвищення його рівня, засвідчило його прикладну вагомість та наукову обґрунтованість.

Вагомим напрацюванням є запропонована дисертантом послідовність індексного аналізування динаміки формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства (підр. 1.3, стор. 54-56), яка передбачає розрахунок індивідуальних індексів динаміки показників, які описують процеси та результати формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства, при цьому позитивною є наведена автором наукова та практична аргументація обраної сукупності показників. Запропонований у даній послідовності розрахунок індексів динаміки створених і застосованих інтелектуальних продуктів (як основних результатів використання інтелектуального потенціалу) та економічних результатів їхнього застосування у якості зведеного індексу, що враховує економію умовно-постійних витрат, зростання прибутку і обсягів реалізації дозволяє найповніше дослідити ефективність одержаних підсумків використання інтелектуального потенціалу підприємства. Розроблена матриця співвідношень ключових індексів є логічним завершенням запропонованої послідовності аналізування та дозволяє ідентифікувати існуючий впродовж аналізованих періодів стан формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства.

Позитивно слід оцінити наукові положення, які розвинуті дисертантом: уточнені поняття «інтелектуальний потенціал підприємства» (підр. 1.1.,

стор. 18), «інтелектуальні завдання підприємства» (підр. 1.3., стор. 49) та «взаємодія управлінців у використанні інтелектуального потенціалу підприємства» (підр. 3.1, стор. 139); доповнена класифікація інтелектуального потенціалу підприємства (підр. 1.2., стор. 23); декомпозиція процесу взаємодії управлінців у використанні інтелектуального потенціалу підприємства (підр. 3.1., стор. 146-147); положення з обрання найбільш оптимальних за ключовим критерієм інтелектуальних продуктів для застосування, які розроблені підприємством (підр. 3.3., стор. 177-184).

Послідовність викладення результатів дослідження є чіткою та зрозумілою, а представлені елементи наукової новизни поглиблюють теоретичні положення та прикладні рекомендації щодо формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства, засвідчують внесок автора у теорію та практику управління підприємствами.

5. Практична цінність висновків та результатів дисертаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів дослідження відображається розробленими науковими положеннями, зокрема такими елементами новизни:

– розробленим методом аргументування важливості параметрів інтелектуальної взаємодії управлінців, що враховує визначення сили і характеру впливу параметрів активності, масштабності, керованості, оптимальності та рівномірності цієї взаємодії на процеси і результати використання інтелектуального потенціалу підприємства (стор. 149-165);

– удосконаленим методом аналізування процедур формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства (стор. 46-57) через застосування розробленої послідовності індексного аналізування динаміки процесів і результатів цього формування і використання, що, на відміну від існуючих напрацювань, ідентифікує тенденції та каузальність між одиничним процесами і загальними результатами формування і використання інтелектуального потенціалу підприємства;

– раціоналізованим процесом управління на проектній стадії формування інтелектуального потенціалу підприємства з виділенням етапу взаємоузгодження за цілями (стор. 117-130), що, на відміну від існуючих, забезпечує досяжність очікуваних результатів зацікавленими суб'єктами на індивідуальному, колективному та корпоративному рівнях формування інтелектуального потенціалу підприємства;

– розвинутими положеннями з обрання найбільш оптимальних за ключовими критеріями інтелектуальних продуктів для застосування (стор. 182-184), що, на відміну від існуючих, дозволяють, завдяки застосуванню обмежень, які враховують відповідність цих продуктів специфіці процесів функціонування підприємств і актуальність призначення, максимізувати економічну ефективність реалізації інтелектуальних можливостей підприємств.

Як підсумок, результати дисертаційної роботи є завершеними, розкриті у повному обсязі, можуть використовуватися частково або загалом під час формування і використання інтелектуального потенціалу підприємств.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

Доцільно зупинитись на таких дискусійних моментах у дисертаційній роботі:

1. Достатньо суб'єктивним є виділення автором різновидів інтелектуального потенціалу за ознакою винятковості інтелектуального ресурсу (с. 23-24), оскільки взаємозамінна існуючій загальновідомій ознаці рівня інтелектуального потенціалу підприємства.

2. При аналізуванні процедур формування і використання інтелектуального потенціалу вітчизняних машинобудівних підприємств їх згруповано за характером виготовленої ними продукції, – високотехнологічні та традиційні (стор. 57-58). Однак, варто було б дослідити структурне співвідношення видів виготовленої продукції високотехнологічними підприємствами та деталізувати, яку саме частку високотехнологічної продукції виготовляє ця група підприємств у загальній структурі портфелю продуктів.

3. Дисертантом визначено і згруповано фактори впливу на формування і використання інтелектуального потенціалу підприємств (стор. 71-72, 267-269). При цьому, розрахункові значення сили впливу даних факторів наведено лише для одного з досліджуваних підприємств. Збільшення кількості обраних підприємств для розрахунку дало б змогу повніше відобразити існуючі сильні та слабкі сторони, загрози та можливості у процесах формування і використання інтелектуального потенціалу вітчизняних машинобудівних підприємств.

4. Автором розвинуто декомпозицію процесу взаємодії управлінців у використанні інтелектуального потенціалу підприємства (стор. 146-147). Попри це, автор не приділяє достатньої уваги обґрунтуванню практичної придатності розробленого наукового положення.

5. Достатньо складним для сприйняття є представлений матеріал у підр. 1.3, оскільки всі таблиці з розрахованими показниками та їхніми індексами, а також результати анкетування наведені у додатках (стор. 236-266).

Варто зазначити, що перелічені зауваження не зменшують наукової цінності виконаного дослідження.

7. Загальний висновок щодо дисертаційної роботи та її відповідності вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

За результатами аналізування матеріалів дисертаційної роботи можна стверджувати, що:

- дисертація Холявки Лілії Юрївни є самостійною науковою роботою, а вирішені у даній роботі завдання є актуальними стосовно сучасних проблем формування і використання інтелектуального потенціалу підприємств;
- розроблені у дисертаційній роботі положення наукової новизни є самостійним доробком автора з визначеною практичною цінністю;
- положення, результати і висновки дисертаційної роботи використані при підготовці матеріалів науково-дослідної роботи кафедри та

держбюджетної теми, пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, а практичні рекомендації дисертанта застосовані у діяльності вітчизняних підприємств;

– за темою дисертації опубліковано значну кількість наукових праць, зокрема у фахових і міжнародних виданнях та виданнях, що включені до наукометричних баз даних;

– автореферат дисертаційної роботи у повному обсязі відповідає дисертації та відображає основні результати наукового дослідження автора;

Дисертація за своїм змістом і якістю відповідає вимогам МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема, вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 24.07.2013 р. №567. Враховуючи вище описане, стверджую, що автор дисертаційної роботи Холявка Лілія Юріївна заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,
доцент кафедри економіки підприємства
Одеського національного економічного
університету,
кандидат економічних наук, доцент

Семенова В.Г.

